

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904.

Andra Kammaren.

N:o 9.

Lördagen den 30 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 22 innevarande januari.

§ 2.

Herr talmannen anmälde, att herr *B. Dahlgren* denna dag intagit sin plats i kammaren.

§ 3.

Föredrogos hvar för sig de på kammarens bord hvilande motioner; och hänvisades därvid:

- herr *J. G. Hazéns* motion, n:o 69, till lagutskottet;
- herr *A. P. Risbergs* motion, n:o 70, till statsutskottet;
- herr *O. H. Ströms* i Nederkalix motion, n:o 71, till statsutskottet;
- herr *C. Sandquists* motion, n:o 72, till statsutskottet;
- herr *J. Anderssons* i Baggböle motion, n:o 73, till statsutskottet;
- herr *M. Matssons m. fl.* motion, n:o 74, till tillfälligt utskott;
- herr *C. J. Berggrens m. fl.* motion, n:o 75, till tillfälligt utskott;
- herr *C. J. Berggrens* motion, n:o 76, till lagutskottet;
- herr *K. H. Brantings m. fl.* motion, n:o 77, till lagutskottet;
- herr *O. Emthéns* motion, n:o 78, till lagutskottet;
- herr *S. Nordströms* i Höglunda motioner, n:o 79 och n:o 80, till statsutskottet;
- herr *J. M. Johanssons* i Mellbyn motion, n:o 81, till tillfälligt utskott;
- herr *P. Hörnsténs* motion, n:o 82, till lagutskottet;
- herr *J. G. Forsbergs* motion, n:o 83, till lagutskottet;
- herr *G. W. Roos' m. fl.* motion, n:o 84, till statsutskottet;
- herr *A. P. Gustafssons* i Sjögesta motion, n:o 85, till bevillningsutskottet;
- herr *R. A. Wawrinskys* i Saltsjöbaden motion, n:o 86, till lagutskottet;
- herr *G. O. V. Lindgrens* i Örebro motion, n:o 87, till tillfälligt utskott;
- herr *A. Sterners* motion, n:o 88, till tillfälligt utskott;
- herr *S. L. Olssons* i Älfedalsåsen motion, n:o 89, till tillfälligt utskott;
- herr *P. Zimdahls* motioner, n:o 90 och n:o 91 till statsutskottet samt n:o 92 till tillfälligt utskott;

- herr *C. T. Linds* motion, n:o 93, till tillfälligt utskott;
 herr *A. F. Burmans* motion, n:o 94, till bevillningsutskottet;
 herr *O. A. Brodins* motion, n:o 95, till bevillningsutskottet;
 herrar *E. O. Magnussons* i Tumhult och *J. P. Perssons* i Hult
 motion, n:o 96, till lagutskottet;
 herr *A. Johansons* i Mossebo *m. fl.* motion, n:o 97, till lag-
 utskottet;
 herr *P. O. Lundells m. fl.* motion, n:o 98, till statsutskottet;
 herr *K. H. G. von Schéeles* motion, n:o 99, till tillfälligt utskott;
 herr *C. J. F. Ljunggrens* motioner, n:o 100 till lagutskottet och
 n:o 101 till statsutskottet;
 herr *C. H. Wallentins* motion, n:o 102, till statsutskottet;
 herr *M. F. Nyströms* motion, n:o 103, till lagutskottet;
 herr *C. A. Lindhagens* motion, n:o 104, till lagutskottet;
 herr *G. A. E. Kronlunds m. fl.* motion, n:o 105, till statsutskottet;
 herr *G. A. E. Kronlunds* motion, n:o 106, till lagutskottet;
 herr *A. Hedins* motioner, n:o 107 och n:o 108, till tillfälligt utskott;
 herr *D. Holmgrens* motioner, n:o 109 till konstitutionsutskottet
 och n:o 110 till tillfälligt utskott;
 herr *S. A. K. Natt och Dags* motion, n:o 111, till statsutskottet;
 herr *O. F. Trapps* motion, n:o 112, till statsutskottet;
 herr *P. Hellströms* motion, n:o 113, till statsutskottet;
 herr *G. Elowsons* motion, n:o 114, till statsutskottet;
 herr *O. A. Brodins* motion, n:o 115, till bevillningsutskottet;
 herr *G. N. T. af Callerholms* motion, n:r 116, till statsutskottet;
 herr *E. Hammarlunds* motion, n:o 117, till lagutskottet;
 herr *P. P. Waldenströms* motion, n:o 118, till bevillnings-
 utskottet;
 herr *P. P. Waldenströms m. fl.* motion, n:o 119, till tillfälligt
 utskott;
 herr *O. G. Eriksons* i Öfre Odensvi *m. fl.* motion, n:o 120, till
 bevillningsutskottet;
 herr *O. G. Eriksons* i Öfre Odensvi *m. fl.* motion, n:o 121, till
 statsutskottet;
 herr *G. M. Sandins m. fl.* motion, n:o 122, till lagutskottet;
 herr *A. F. Burmans* motion, n:o 123, till bevillningsutskottet;
 herr *J. Bengtssons* i Bjärnalt motioner, n:o 124 till statsutskottet
 och n:o 125 till tillfälligt utskott;
 herr *C. J. Öbergs* motion, n:o 126, till tillfälligt utskott;
 herr *M. F. Nyströms* motion, n:o 127, till statsutskottet;
 herr *O. N. Ölssons* i Heden motioner, n:o 128, n:o 129 och
 n:o 130, till lagutskottet;
 herr *P. Nilssons* i Bonarp *m. fl.* motion, n:o 131, till konstitutions-
 utskottet;
 herr *J. P. Jespersons* motion, n:o 132, till bevillningsutskottet;
 herrar *D. Perssons* i Tällberg och *O. A. Ericssons* i Ofvanmyra
 motion, n:o 133, till statsutskottet;
 herr *C. J. Ödmans* motion, n:o 134, till tillfälligt utskott;
 herrar *P. A. Bengtssons* i Borås och *S. O. Nylanders* motion,
 n:o 135, till bankoutskottet;

- herr *L. G. Broomés* i Bårslöf *m. fl.* motion, n:o 136, till statsutskottet;
- herr *L. G. Broomés* i Bårslöf *m. fl.* motion, n:o 137, till lagutskottet;
- herr *J. Olssons* i Stockholm *m. fl.* motion, n:o 138, till statsutskottet;
- herr *A. W. Styrlanders* motion, n:o 139, till lagutskottet;
- herrar *N. Jönssons* i Gammalstorp och *C. J. Jakobsons* motion, n:o 140, till bevillningsutskottet;
- herr *J. A. Lundgrens* motion, n:o 141, till bevillningsutskottet;
- herr *J. Ericssons* i Vallsta motion, n:o 142, till bevillningsutskottet;
- herr *J. J. Byströms* motion, n:o 143, till lagutskottet;
- herr *A. Thylanders* motion, n:o 144, till statsutskottet;
- herrar *A. C. Bökelunds* och *P. O. Lundells* motion, n:o 145, till bevillningsutskottet;
- herr *J. A. Sjös* motion, n:o 146, till statsutskottet;
- herr *J. E. Biesèrts* motion, n:o 147, till bevillningsutskottet;
- herr *G. O. V. Lindgrens* i Örebro motion, n:o 148, till lagutskottet;
- herrar *H. Hedlunds* och *C. A. Lindhagens* motion, n:o 149, till bevillningsutskottet;
- herr *G. B. Hellmans* motion, n:o 150, till bevillningsutskottet;
- herr *K. G. Karlssons* i Göteborg motion, n:o 151, till statsutskottet;
- herr *K. G. Karlssons* i Göteborg *m. fl.* motion, n:o 152, till statsutskottet;
- herr *M. Matssons* motioner, n:o 153 och n:o 154, till lagutskottet;
- herrar *H. Anderssons* i Grimbo och *C. T. Linds* motion, n:o 155, till bevillningsutskottet;
- herr *A. Sterners* motion, n:o 156, till lagutskottet;
- herr *G. W. Roos'* motion, n:o 157, till statsutskottet;
- herr *C. J. F. Ljunggrens* motion, n:o 158, till statsutskottet;
- herr *J. G. Petterssons* i Södertälje *m. fl.* motion, n:o 159, till tillfälligt utskott;
- herr *J. G. Petterssons* i Södertälje *m. fl.* motion, n:o 160, till statsutskottet;
- herr *J. G. Petterssons* i Södertälje motioner, n:o 161 och n:o 162, till statsutskottet;
- herr *E. Beckmans* motioner, n:o 163 och n:o 164, till lagutskottet;
- herr *S. J. Enanders* motioner, n:o 165 till tillfälligt utskott, n:o 166 till bevillningsutskottet och n:o 167 till lagutskottet;
- herr *K. A. Staaffs* motion, n:o 168, till bevillningsutskottet; samt
- herr *D. K. Bergströms* motion, n:o 169, till statsutskottet.

§ 4.

Herr talmannen yttrade: Såsom kammaren behagade erinra sig, har det varit vanligt att för behandling af de till tillfälligt utskott hörande motioner tillsätta fyra tillfälliga utskott. Nu har emellertid i år

antalet motioner, tillhörande dylikt utskotts behandling, vuxit ganska betydligt, så att detsamma uppgår till icke mindre än 36. Att fördela dessa på fyra utskott skulle måhända vara att ålägga dessa utskott för stor börda, och jag tillåter mig därför föreslå, att kammaren behagade besluta att tillsätta fem tillfälliga utskott, hvardera bestående af 9 ordinarie ledamöter och 5 suppleanter.

Detta förslag bifölls; och beslöt kammaren på herr talmannens förslag tillika att onsdagen den 3 nästkommande februari företaga val af ledamöter och suppleanter i de tillfälliga utskotten.

§ 5.

Herr talmannen tillkännagaf härefter, att han låtit uppgöra förslag till fördelning mellan de tillfälliga utskotten af ifrågavarande motioner; och var detta förslag, som nu upplästes, af följande lydelse:

Förslag till fördelning af de 36 inom Andra Kammaren väckta motioner, hvilka blifvit hänvisade till behandling af tillfälligt utskott.

Till behandling af ett tillfälligt utskott (n:o 1) torde få överlämnas motioner af

herr *C. R. Johansson* i Jönköping, n:o 37, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående aflöningen till lärare vid fortsättningsskolor m. m.,

herr *V. L. Moll*, n:o 47, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphäfvande af förbudet mot postbefordran af försändelse, för hvilken värdet blifvit angifvet lägre än det verkliga värdet,

herr *P. Hörnstén*, n:o 51, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående undervisningen om de rusgifvande ämnenas natur och verkningar,

herr *A. Sterner*, n:o 88, angående tillsättningen af folkskoleinspektörsbefattningarna,

herr *K. H. G. von Schéele*, n:o 99, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående beredande af tillfälle för lärare i naturkunnighet och seminarie-lärare att inhämta nödiga insikter i alkohologi, och

herr *D. Holmgren*, n:o 110, om ändring af reglementariska föreskrifter för Riksdagen.

Till ett annat tillfälligt utskott (n:o 2) torde få hänvisas motioner af

herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm, n:o 1, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om orsakerna till tandröta m. m.,

herrar *J. W. Bengtsson* i Häradsköp och *C. G. Johansson* i Aflösa, n:o 12, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbud mot utskänkning af öl å lägerplatser och kasernområden,

herr *A. Petersson* i Påboda, n:o 40, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för tuberkulosens bekämpande,

herr *G. O. V. Lindgren* i Örebro, n:o 87, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om behovet af en kuranstalt för obemedlade alkoholister m. m.,

herr *P. Zimdahl*, n:o 92, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbud mot befordran med post af spirituösa drycker,

herr *P. P. Waldenström m. fl.*, n:o 119, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändringar i förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m.,

herr *C. J. Ödman*, n:o 134, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förekommande af lungsotssmitta,

herr *J. G. Pettersson* i Södertälje *m. fl.*, n:o 159, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående framläggande af förslag till lag angående försäljning af vin och starkare maltdrycker, och

herr *S. J. Enander*, n:o 165, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att förhindra rusdryckers försändande med allmänna posten.

Till ett tredje tillfälligt utskott (n:o 3) torde få öfverlämnas motioner af

herr *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra, n:o 17, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning huru lättnad i kostnaderna för skiftesför rättningar må kunna beredas skiftesdelägarne m. m.,

herr *I. E. G. Svensson* i Skyllberg, n:o 23, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision af frakttaxan för statens järnvägar,

herr *A. T. Carlheim-Gyllensköld*, n:o 35, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående sättet för statens inköpande af skogsmark från enskilda,

herr *P. Hörnstén*, n:o 52, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående stängslet efter järnvägarna,

herrar *A. H. Hammarskjöld* och *A. A. N. Reuterskiöld*, n:o 57, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående skyldighet för ägare af järnvägsanläggning, som är så utförd, att den hindrar eller försvårar jords afdikning att vidtaga erforderliga åtgärder för vattenafledning m. m.,

herr *A. C. Gunnarsson*, n:o 64, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande af stallutrymme vid statens järnvägsstationer, och

herr *C. J. Berggren m. fl.*, n:o 75, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om afkastningen af statsskogarna m. m.

Till ett fjärde tillfälligt utskott (n:o 4) torde få öfverlämnas motioner af

herr *T. Zetterstrand*, n:o 15, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående uppdelning af Stockholms län mellan Uppsala och Södermanlands län samt indragning af Stockholms läns styrelse,

herr *C. J. Hammarström*, n:o 21, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning på hvilka villkor stadsfiskalerna må blifva statens tjänstemän,

herr *M. Matsson m. fl.*, n:o 74, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning huru utgifterna till allmänna fattigvården må kunna mellan kommunerna utjämnas,

herr *J. M. Johansson* i Mellbyn, n:o 81, angående fördelningen af provision för uppbörd af utskylder m. m.,

herr *C. T. Lind*, n:o 93, angående fördelningen af provision för uppbörd af utskylder m. m.,

herr *A. Hedin*, n:o 108, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om beredande af möjlighet genom statens åtgärd för det indelta manskapet att vid afgang ur krigstjänsten tillösa sig innehafda torp, och

herr *C. J. Öberg*, n:o 126, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående vissa frihetsår från skatt till stat och kommun för mindre jordbrukare m. m.

Slutligen torde till ett femte tillfälligt utskott (n:o 5) få öfverlämnas motioner af

herr *J. G. Hazén*, n:o 10, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till förbättring af arméns mathållning under vapenöfningarna,

herr *C. J. Jakobson*, n:o 16, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning af emigrationsfrågan m. m.,

herr *K. Karlsson* i Mo, n:o 30, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förläggningen af kavalleriet,

herr *A. T. Carlheim-Gyllensköld*, n:o 34, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående afveckling af allmänna hypoteksbanken,

herr *S. L. Olsson* i Älfvalsåsen, n:o 89, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående afkortning i öfningstiden för värnpliktig, som uppnått en viss skjutskicklighet,

herr *A. Hedin*, n:o 107, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående undersökning i fråga om fördelningen af uppbördsprovision vid Göteborgs postkontor m. m., och

herr *J. Bengtsson* i Bjärnalt, n:o 125, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående organisation af det frivilliga skytteväsendet m. m.

Det upplästa förslaget blef af kammaren godkändt.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr Waldenström, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Som bekant är, inträffade för icke länge sedan i Chicago en ohygglig teaterbrand. Närmaste följden af densamma var, att i Chicago stängdes nära nog ett femtiotal andra teatrar. Men det stannade icke vid det, utan öfver hela världen anställdes undersökningar angående beskaffenheten af de teatrar, som funnos på de olika platserna. Några förut såsom goda ansedda teatrar stängdes, och på sina ställen gafs order om deras nedrifning och ombyggande. Det kan då icke annat än väcka berättigad uppmärksamhet, att här i Stockholm, så vidt jag vet, icke några kraftiga åtgärder blifvit vidtagna i samma syfte. Vi hafva nog icke få privata teatrar, hvilka, om de undersöktes, till äfventyrs skulle befinnas

allt annat än trygga mot eldfara. Emellertid torde det vara de kommunala myndigheterna, som hafva med det att göra, och icke Riksdagen. Det är icke heller för deras skull jag begärt ordet, utan för den, som tillhör svenska staten, nämligen kungl. dramatiska teatern.

Det nu gällande kontraktet för teaterns uthyrande utgår den 1 juli detta år. Nu har konsortiet begärt hos Kungl. Maj:t att få hyra teatern ytterligare intill den tid, då teaterverksamheten kan upptagas i den under byggnad varande nya teatern. Med anledning däraf har Kungl. Maj:t anbefallt öfverståthållareämbetet att komma in med utlåtande angående beskaffenheten af denna teater. Öfverståthållareämbetet hänvisar till det uttalande, som öfverståthållareämbetet aflät, när det förra gången var på tal att uthyra densamma. Öfverståthållareämbetet anförde då, att ämbetet »på grund af den stora eldfara, som teaterns inklämda läge i ett synnerligen folkrikt kvarter och den korta fasaden mot öppen plats medförde, och då teaterns belägenhet och inredning fortfarande stode i strid med föreskrifterna i § 33 af byggnadsstadgan för rikets städer och de viktigaste bestämmelserna i § 49 mom. 4 af byggnadsordningen för Stockholm, icke kunde förorda till nädigt bifall den ansökning om förlängning af tiden för teaterns användande, hvaröfver öfverståthållareämbetet då hade att yttra sig».

Emellertid inkom ett utlåtande från öfverintendentensämbetet, som visserligen icke på något sätt kunde stilla farhågorna för eldfara, men hvari intygades, »att de år 1898 inom byggnaden vidtagna ganska genomgripande och kostsamma ändringsarbetena medfört högst väsentliga förbättringar i afseende på anordningar såväl för större brandsäkerhet som ock för möjligheten att vid en till äfventyrs inträffande eldsolycka hastigt kunna utrymma teaterns olika delar, att efter tiden för dessa ändringsarbetens utförande åtskilliga arbeten till teaterns förbättrande verkstälts på statsverkets bekostnad, samt att» — och det torde enligt min tanke vara hufvudskälet — »om någon förlängning af tiden för teaterns användande medgäfves, frågan om beredande af tidsenlig lokal för den dramatiska skådebanan måhända kunde under tiden finna sin lösning».

Hvad som uppenbarligen mycket invercade på utgången af denna fråga var således, att man icke såg någon annan utväg att kunna uppehålla teaterverksamheten, till dess man finge en fullt tjänlig lokal.

Så har det nu gått från 1901 till 1904, och nu har öfverståthållareämbetet på samma grunder afstyrkt teaterns upplåtande för teaterverksamhet. Ärendet hvilar för närvarande hos Kungl. Maj:t och det är ju Kungl. Maj:ts sak att i denna del bestämma, men jag har ansett det vara tillbörligt att här i kammaren väcka uppmärksamheten därpå, emedan saken är af ett så utomordentligt stort allmänt intresse och berör äfven Riksdagen, då ifrågavarande teater tillhör svenska staten.

De skäl, som anföras i teaterkonsortiets anhållan att få hyra teatern, äro visserligen ganska ömmande. Sökandena säga, att om det icke tillåtes dem att nu hyra teatern, så måste de med egna medel gälda de 15,000 kronor, som återstå af skulden för de ändringsarbeten inom teatern, som vidtogos 1898. Jag tänker emellertid, att om teaterverksamheten nu inställes i denna lokal, så kunde Kungl. Maj:t, under åberopande af billighetsskäl, hos Riksdagen hemställa, att från teater-

konsortiet få aflyftad denna börda af 15,000 kronor. Det kan icke vara rimligt att för en sådan pekuniär orsaks skull tillåta fortsättandet af teaterverksamheten i en eldfarlig lokal.

Vidare angifves såsom ett ömmande skäl att, om teatern nu stängdes, de personer, som där hafva sin näring, skulle försättas i en mycket bekymmersam ställning. Detta är alldeles detsamma, som sades, då kungl. operan skulle stängas. Men då framställde Kungl. Maj:t förslag till Riksdagen, och Riksdagen beviljade 40,000 kronor — om jag minnes rätt — till understöd under den närmaste tiden åt de vid operan anställda artisterna. Jag tänker, att hvar och en riksdagsman skulle erkänna det berättigade uti att Riksdagen äfven nu på liknande sätt trädde emellan.

Framför allt anser jag emellertid, att en grundlig undersökning bör verkställas, och att teatern utan pardon bör stängas, om det utrönes, att sådan eldfara förefinnes, att man, om också i mindre grad, kan ha att frukta en sådan teaterolycka som i Chicago. Och hvarför skulle man hesitera för sådant, då vi se, att andra länder vidtagit de allra kraftigaste åtgärder i detta afseende? Eller är elden mindre farlig här än i utlandet?

Jag tillåter mig med anledning häraf anhålla att få till statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet framställa följande spörsmål: »Anser herr statsrådet, att den dramatiska teaterns byggnad är så beskaffad, att den utan alltför stor risk kan till vidare teaterverksamhet uthyras?»

Ifrågavarande framställning blef på begäran bordlagd.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>E. G. H. Åkerlund</i> ...	under 8 dagar fr. o. m. d. 2 februari,		
» <i>A. F. Broström</i>	» 8 » » » 1 »	och	
» <i>K. F. G. Almqvist</i> ...	» den 1 februari.		

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,1 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.